

Міністерство освіти і науки України
Маріупольський державний університет
Історичний факультет
Кафедра філософії та соціології

КАТАЛОГ ЕЛЕКТИВНИХ ДИСЦИПЛІН
кафедри філософії та соціології
(блок професійної підготовки)

для освітньо-професійної програми «Врегулювання конфліктів та медіація»
спеціальності 054 Соціологія другого (магістерського) рівня вищої освіти

Київ-2022

Каталог елективних дисциплін кафедри філософії та соціології (блок професійної підготовки) для освітньо-професійної програми «Врегулювання конфліктів та медіація» спеціальності 054 Соціологія другого (магістерського) рівня вищої освіти): інфор. видання / укл. Т. М. Іванець; за наук. ред. Я. В. Зоськи. Київ, 2022. 8 с.

Затверджено на засіданні кафедри філософії та соціології (протокол №1 від 30.08.2022 року).

В інформаційному виданні подано анотований перелік елективних дисциплін, які пропонуються кафедрою філософії та соціології для включення в освітньо-професійну програму підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 054 Соціологія другого (магістерського) рівня вищої освіти (блок професійної підготовки).

Розробники програм вибіркових дисциплін професійної підготовки:

Зоська Я. В., доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри філософії та соціології; І. П. Гудима, доктор філософських наук, доцент, професор кафедри філософії та соціології; О. С. Зубченко, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри філософії та соціології; Стадник А. Г., кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри філософії та соціології; Н. І. Романцова, доктор історичних наук, доцент, професор кафедри філософії та соціології; Т. М. Іванець, кандидат політичних наук, доцент кафедри філософії та соціології.

**Вибіркові дисципліни блоку професійної підготовки
для здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми
«Соціологія» спеціальності 054 Соціологія першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти**

Назва дисципліни: Соціологія міграцій та вимушених переселень

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів цілісного уявлення про сутність міграцій та вимушених переселень як соціальних феноменів, розвиток навичок застосування моделей та теорій міграції, соціологічних концепцій й інструментарію для аналізу сучасних міграційних процесів, міграційної поведінки, для виявлення ризиків та конфліктів в ході/внаслідок міграцій та вимушених переселень.

Завдання навчальної дисципліни: охарактеризувати базові теоретико-методологічні підходи до вивчення міграцій; визначити специфіку соціологічних підходів до вивчення міграцій; охарактеризувати найбільш потужні сучасні міграційні потоки (напрямки, інтенсивність, чинники, що їх викликають, наслідки, можливості регулювання), на основі інформації з відкритих джерел; визначити складові міграційної поведінки; розглянути мотиви, стимули, бар'єри міграцій, у т.ч. на матеріалах соціологічних досліджень; охарактеризувати стратегії та механізми адаптації мігрантів, у т.ч. на матеріалах соціологічних досліджень; продемонструвати специфіку соціологічного вивчення життя внутрішньо переміщених осіб в Україні; мотивувати здобувачів до проведення власних емпіричних досліджень з проблематики міграцій та вимушених переселень в умовах війни, й надавати їм консультаційну підтримку при проведенні таких досліджень.

Змістовні модулі: Міграції та вимушені переселення: теоретичне підґрунтя досліджень. Міграційні процеси та міграційна поведінка в емпіричному вимірі.

Рекомендований семестр для вивчення: II.

Назва дисципліни: Професійна етика соціолога

Мета навчальної дисципліни: створення у студентів уявлення про соціологію як самостійну науку, її особливості, структуру, функції, основні завдання, увійти у коло проблем соціологічної науки та діяльності соціологів-практиків, ознайомлення з якими необхідне для опанування соціологічного фаху. Вивчення дисципліни також необхідне для початкового формування у студентів соціологічного стилю мислення.

Завдання навчальної дисципліни: вивчити особливості соціологічної науки, зокрема на сучасному етапі розвитку суспільства; визначити специфіку соціального знання, розкриваються основні поняття, категорії соціології, якими повинен володіти майбутній соціолог.

Змістовні модулі: Соціологія наука про суспільство: сутність, структура, функції, завдання, особливості сучасного прояву. Особливості наукової діяльності студента-соціолога.

Рекомендований семестр для вивчення: II.

Назва дисципліни: Електоральна соціологія

Мета навчальної дисципліни розглянути теорії, фактори та механізми електоральної поведінки, розкрити основні технології соціологічного забезпечення виборчих кампаній.

Завданнями навчальної дисципліни: оволодіти знаннями з історії та теорії електоральних досліджень; сформулювати у здобувачів освіти практичні навички, необхідні для проведення базових та прогнозних соціологічних досліджень електоральної поведінки; засвоїти категоріально-понятійний апарат та соціологічний інструментарій електоральної соціології.

Змістовні модулі: Основні поняття електоральної соціології Історична еволюція електоральної соціології Соціологічні технології у виборчих кампаніях.

Рекомендований семестр для вивчення: III.

Назва дисципліни: Ділове спілкування та етикет.

Мета навчальної дисципліни ознайомлення з засадами ділової та дипломатичної комунікації, оволодіння майбутніми фахівцями-міжнародниками тактико-психологічними мистецтвом вербального та невербального дипломатичного та ділового спілкування, яке склалося в процесі історичної практики та закріплене в нормативних документах.

Завдання навчальної дисципліни: - усвідомлення особливостей та форм дипломатичної та ділової комунікації; ознайомлення з етикою дипломатичного та ділового спілкування; - опанування психологічними прийомами ділового спілкування; - ознайомлення з культурою дипломатичного та ділового спілкування; - з'ясування можливостей видів та форм ділового спілкування; - оволодіння правилами, принципами та стилями ділового спілкування; - оволодіння основами вербальними та невербального дипломатичного та ділового спілкування; - формування широкого світогляду та всебічної підготовки фахівців, покликаних вирішувати професійні завдання в дипломатичному та діловому середовищах.

Змістовні модулі: Культура, етика та психологія дипломатичного та ділового спілкування. Принципи, види, форми та стилі ділового спілкування. Практика вербального та невербального спілкування у дипломатичному та діловому середовищі.

Рекомендований семестр для вивчення: III.

Назва дисципліни: Політика історичної пам'яті.

Мета навчальної дисципліни ознайомлення з теоретичними питаннями політики пам'яті у системі суспільних наук.

Завдання навчальної дисципліни: засвоїти основні поняття історичної пам'яті та пов'язані з нею концептуальні ряди; ознайомитися з класичними теоріями таких авторів: Моріса Хальбвакса, П'єра Нора, Яна Асманна, Поля Рікьора та ін.; визначити напрями та структури політики пам'яті як засобу формування колективних уявлень про історичне минуле та інструменту

впливу на ідентичність; заглиблюватися в актуальні питання історичної пам'яті та політики держав на прикладі різноманітних «кейсів», вивчаючи досвід Західної Європи, країн ЧБСР, Польщі, України та Росії; дослідити використання історичної проблематики на прикладі українсько-польських відносин та війни між Росією та Україною; вивчити передумови та виклики політики історичної пам'яті країн.

Змістові модулі: Теоретичні питання політики пам'яті. Політика пам'яті в Західній та Східній Європі: різниця ідеологічних та інструментальних підходів. Проблемні випадки політики пам'яті.

Рекомендований семестр для вивчення: III.

Назва дисципліни: Соціологія територіальних громад

Мета навчальної дисципліни: дати уявлення про суть, теоретичні підходи і проблематику місцевого самоврядування, а також сформувані у студентів конкретні знання щодо відносин, пов'язаних з виникненням та існуванням місцевого самоврядування в певних адміністративно-територіальних одиницях та інших країнах, оскільки воно має у своїй основі природний, громадський характер, а також ознайомити з його організацією та здійсненням.

Завдання навчальної дисципліни: з'ясувати поняття, суть, ознаки та принципи місцевого самоврядування; проаналізувати значення місцевого самоврядування у системі влади сучасної держави; ознайомитись із специфіку та особливостями розвитку місцевого самоврядування в Україні; визначити етапи становлення самоврядування в часи незалежності; розвинути аналітичне мислення шляхом вивчення праць сучасних вчених з проблеми місцевого самоврядування; виявити знання нормативно-правової основи місцевого самоврядування; виявити роль територіальних громад у сучасній системі місцевого самоврядування; ознайомитись зі специфікою формування та структурами представницьких органів в Україні та у світовій практиці; визначити головні напрями господарської діяльності місцевої

влади.

Змістовні модулі: Теорія та історія становлення місцевого самоврядування. Теоретичні основи місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування як система. Представницькі та виконавчі органи в системі місцевого самоврядування. Міжнародні стандарти в системі місцевого самоврядування.

Рекомендований семестр для вивчення: III.

Назва дисципліни: Соціологія і public relations

Мета навчальної дисципліни: ознайомити з теоретичними основами соціальних технологій і технологій соціальної роботи, загальними технологіями та міждисциплінарними технологіями і методиками, що використовуються в соціальної роботі, їх основними принципами, типологією, теоретичними основами розробки; а також розглянути конкретні технології соціальної роботи з різними категоріями соціальних клієнтів, практичний досвід застосування технологізації у соціальній роботі на прикладах конкретних соціальних груп в різних сферах життя.

Завдання навчальної дисципліни: з'ясувати сутність технологічного підходу у пізнанні сучасної соціальної дійсності й діяльності, причини технологізації соціальної діяльності, теоретичну модель соціальної технології та етапи технологізації соціальних процесів; визначити зміст поняття „технологізація соціальної роботи”, функції технологій соціальної роботи та моделі практики соціальної роботи; надати базові знання, щодо загальних технологій соціальної роботи: соціальну діагностику, соціальну експертизу, соціальне передбачення і соціальне проектування, технології соціальної профілактики та адаптації, соціальної реабілітації та терапії, методу групової роботи, комунікативні технології;

Змістовні модулі: Теоретичні основи технологій соціальної роботи. Загальні технології соціальної роботи. Міждисциплінарні технології і методики та конкретні технології в соціальній роботі.

Рекомендований семестр для вивчення: III.

Назва дисципліни: Соціологія гендеру

Мета навчальної дисципліни - ознайомити студентство із особливостями соціологічного підходу до тендерних студій, проявами тендерного порядку в сучасному суспільстві, ключовими результатами міжнародних порівняльних досліджень тендерних нерівностей;

Завдання навчальної дисципліни: акцентувати увагу на основних специфіці соціологічного підходу в дослідженні та описі соціальних проблем тендерного порядку; покращити навички критичного мислення; підвищити навички пошуку та аналізу соціологічної інформації; покращити навички академічної дискусії; вміти здійснювати порівняльну характеристику тендерного порядку в різних суспільствах.

Змістовні модулі: Гендер у відносинах та інститутах. Соціологічний підхід до розуміння гендерних нерівностей. Методологія соціології гендеру.